

Herijking harddrugsbeleid Breda

Breda, september 2017

Inhoudsopgave	Pagina
I. Aanleiding	3
II. Landelijk kader	3
III. Korte terugblik op situatie in Breda	5
IV. Strategische doelstellingen	9
V. Interventies	11
5.1 Preventie	11
5.2 Repressie	14
5.3 Zorg	17
VI. Actieplan	18
Bijlage	
Lijst met afkortingen	21

I. Aanleiding

Het landelijk drugsbeleid wordt vanuit de invalshoek van de volksgezondheid vormgegeven langs vijf lijnen: voorkomen drugsgebruik, voorkomen gezondheidsschade door drugsgebruik, vroeg-signalering, kortdurende interventies en een adequate behandeling van verslaafdenⁱ. In de landelijke beleidsvisie drugspreventie wordt gewezen op de zorgen die er zijn over de normalisering van het gebruik van (hard)drugs door jongeren en jongvolwassenen, met name tijdens het uitgaan. Naast de traditionele en al langer bestaande verslavende middelen zoals heroïne en cocaïne blijkt dat het uitgaanspubliek in toenemende mate gebruik maakt van 'nieuwe' drugs, waaronder ecstasyⁱⁱ. Ook in het bestuursakkoord 'Focus op vooruitgang' (2015-2018) wordt deze ontwikkeling aangemerkt als zorgwekkend. Een ontwikkeling waaraan niet vanzelf een einde komt. Het bestuursakkoord schrijft daarom voor dat vanuit een gezamenlijke aanpak met de GGD, onderwijs, politie en verslavingszorg dit onderwerp extra aandacht verdient; zowel preventief gericht op (mogelijke) gebruikers als repressief op producenten en de handel.

Deze opdracht in het bestuursakkoord is vertaald naar deze nota met als focus de aanpak van harddrugsⁱⁱⁱ. In al zijn verschijningsvormen vormt de drugscriminaliteit een omvangrijk en hardnekkig probleem. Direct of indirect heeft de samenleving hier veel last van. Daarbij is maar een deel van de problematiek in beeld omdat de wereld van de drugscriminelen grotendeels in het verborgene opereert. De aanpak van deze aan drugs gerelateerde problemen vraagt een op elkaar afgestemde aanpak vanuit zowel volksgezondheid als veiligheid. Er worden al veel acties ondernomen. Maar niet altijd is duidelijk hoe deze zich tot elkaar verhouden. Een kader ontbreekt. Gevolg is dat ook niet altijd duidelijk is waar zich mogelijk hiaten in de aanpak voordoen. In deze nota is getracht daar enig overzicht en samenhang in aan te brengen. Allereerst wordt een korte toelichting gegeven op de ontwikkeling van de harddrugscene. Daarna wat de doelstellingen van het lokaal beleid zijn, wat dit vereist aan aanpak, wat op dit moment al wordt gedaan en wat er nog wordt gemist. De uitkomst is een actieplan waar de komende periode samen met alle betrokken partners uitwerking en uitvoering aan wordt gegeven.

II. Landelijk kader

In het Nederlandse drugsbeleid wordt het gebruik van drugs primair beschouwd als een volksgezondheidsprobleem. Met het oog op de gebruiksrisico's en voor het aanbrengen van een duidelijke scheiding tussen beide markten wordt er een onderscheid gemaakt tussen verdovende middelen met een onaanvaardbaar risico voor de volksgezondheid (harddrugs) en andere middelen (softdrugs). Bij harddrugs gaat het om drugs die staan op lijst I van de Opiumwet. Bezit, verkoop en productie zijn strafbaar. Ten aanzien van het bezit van harddrugs wordt repressief terughoudend opgetreden als het gaat om het bezit van een geringe hoeveelheid drugs voor eigen gebruik (opportuniteitsbeginsel)^{iv}. Dit om druggebruikers niet te criminaliseren. De verkoop en productie worden daarentegen repressief hard aangepakt.

Vanaf de jaren '80 is de zogenaamde 'verwervingscriminaliteit' opgekomen. Verslaafden pleegden diefstallen om aan geld te komen voor het kunnen kopen van harddrugs, vooral het zeer verslavende middel heroïne^v. Dit leidde in Nederland tot enkele duizenden gemarginaliseerde heroïneverslaafden die decennia lang als 'veelplegers' voor veel verwervingscriminaliteit hebben gezorgd (diefstal uit winkels, auto's, huizen, fietsendiefstal). Geleidelijk heeft heroïne het imago van een 'loser drug' gekregen en nam het gebruik af. Het sprak jongeren niet meer aan.

Maar jongeren experimenteren. Dat leidt binnen subculturen tot het uitproberen van Nieuwe Psychoactieve Stoffen (NPS)^{vi}. Daardoor komen er steeds weer nieuwe drugs op de markt die risico's voor de volksgezondheid van de veelal jonge gebruikers opleveren, zoals nu bijvoorbeeld lachgas. Het is dan belangrijk deze trends snel te signaleren, de risico's te onderkennen en daar met

voorlichting op in te spelen. De regelgeving en handhaving daarop volgen meestal pas later (zoals het product opnemen in de Opiumwet). Zo werden in de jaren negentig de synthetische drugs^{vii} populair. Dit zijn niet plantaardige drugs die in een 'laboratorium' worden gemaakt. Dit leidde tot het toevoegen aan de Opiumwet van steeds weer nieuwe synthetische drugs. Bijvoorbeeld ecstasy in 1998, in 2012 GHB^{viii} en recent 4-FA^{ix} (4-FMP). Het blijft reageren op een zeer dynamische wereld van experimenteelgedrag door jongeren waar criminelen sneller op weten in te spelen dan de overheid. Tijdens de interviews met stakeholders^x in het kader van de totstandkoming van deze nota werd de overheid ook gevraagd sneller te reageren op zich aandienende trends. Uit een recent onderzoek^{xi} blijkt dat jongeren die grote evenementen bezoeken het gangbaarder gaan vinden om recreatief NPS-en en harddrugs te gebruiken. Daarbij worden deze drugs steeds zwaarder qua werking. Jongeren komen ook sneller in aanraking met deze drugs. Mede door social media en internet (bestellen)^{xii} wordt de drempel lager. Een normalisatie van het gebruik van harddrugs is vanuit de optiek van de volksgezondheid een zorgelijke ontwikkeling.

Waar de plantaardige harddrugs (zoals cocaïne en heroïne) uit het buitenland komen (smokkel), is Nederland wat de synthetische drugs betreft een belangrijk productiegebied^{xiii}. Vanuit Nederland worden de synthetische drugs geëxporteerd. Deze drugs worden voornamelijk in het Zuiden van Nederland geproduceerd^{xiv} en de productie is in handen van criminele verbanden. Er wordt fors geld mee verdiend en deze criminele industrie heeft een ondermijnend effect op de samenleving. Daarbij wordt er onderling grof geweld gepleegd.

Het productieproces van synthetische drugs is als gevolg van het gebruik van zeer gevaarlijke chemische producten (zoals zoutzuur en methanol) en veelal amateuristische productiemiddelen gevaarlijk. Er zijn dodelijke ongevallen geweest in synthetische drugslaboratoria. Meestal worden loodsen en bedrijfspanden of afgelegen boerenschuren gebruikt. Maar er zijn ook laboratoria aangetroffen midden in woonwijken met alle risico's van dien voor de direct omwonenden in de vorm van chemische reacties met gifwolken en of explosies. Voor hulpdiensten die bij explosie, brand of rookontwikkeling ter plaatste komen is er direct gevaar voor de veiligheid en gezondheid. Opslag van grondstoffen, hardware en eindproducten worden opgeslagen in gehuurde garageboxen (gelegen in woonwijken) of in gehuurde 'self storage' ruimten.

Schaalvergroting, professionalisering en criminalisering drugsmarkt

Door de commissie Van de Donk werd in het rapport 'Geen deuren maar daden' (2009) Nederland al een schakel in de internationale drugshandel genoemd. Enerzijds door de algemene transitfunctie van ons land en de goede infrastructuur, anderzijds doordat er bevolkingsgroepen afkomstig zijn uit landen waar drugs uit afkomstig zijn of waarlangs drugsroutes lopen. Beide factoren vergemakkelijken en bevorderen de logistiek en de organisatie van de drugshandel. Het milde strafklimaat wordt genoemd als aanvullende verklaring. Daarbij werd door de commissie toen al er op gewezen dat handelspatronen zich aanpassen aan de mogelijkheden die nieuwe informatie- en communicatiemiddelen bieden. Internet krijgt meer en meer een rol in de drugsmarkt.

Het chemisch afval van het productieproces wordt gedumpt in de openbare ruimte, geloosd in het riool of vermengd met vloeibare mest uitgereden over akkers. Omdat de productie vooral in het Zuiden is geconcentreerd doen zich hier veel dumpingen voor. Het opruimen is gespecialiseerd werk en duur. De rekening is veelal voor de eigenaar van de grond waarop is gedumpt. Vooral de laatste jaren is er een flinke toename geweest. De politie wijst er op dat dit mogelijk verband houdt met de aangescherpte aanpak van de invoer van halffabricaten uit het buitenland. Deze zijn moeilijker te verkrijgen zodat de criminele verbanden deze nu ook in eigen land moeten produceren met als gevolg meer afval uit het productieproces. Vanuit gemeenten en provincies zijn pogingen gedaan om een landelijk fonds op te richten (te financieren uit de Plukze gelden) waaruit de opruimkosten kunnen

worden vergoed. Inmiddels is een waarborgfondsfonds opgericht waar grondeigenaren een beroep op kunnen doen.

Het gebruik van harddrugs is in Nederland gelukkig beperkt. De scheiding tussen soft- en harddrugs lijkt goed te werken, maar er zijn ook zorgen:

- De normalisatie van het recreatief gebruik van harddrugs onder jongeren^{xv}.
- De snelheid waarmee nieuwe trends in de drugsmarkt zich ontwikkelen
- De gevaren voor gezondheid, veiligheid en milieu door de productie van synthetische drugs
- De georganiseerde criminaliteit achter de drugssmokkel en –productie en het ondermijnende effect daarvan.
- Effecten voor de gezondheid en op het milieu door dumpingen van drugsafval van synthetische drugslaboratoria.

II. Korte terugblik op situatie in Breda

Notoire harddruggebruikers

De harddrugscene in Breda is in de loop der jaren veranderd. Deze scene werd beheerst door notoire harddrugverslaafden aan onder meer heroïne en amfetamine. De verslaafden waren verantwoordelijk voor het grootste deel van de vermogensdelicten. Met de opbrengsten van deze diefstallen werd de verslaving gefinancierd. Veel van de delicten werden gepleegd op de route van woonadres naar heler dan wel naar dealer. Geprobeerd werd deze vermogensdelicten terug te dringen met specifiek op de criminele verslaafden gerichte projecten. Voorbeeld was het 'Drugs Related Crime' project (DRC) dat begon in 1989. Hiermee werden criminele verslaafden opgespoord. In de jaren negentig een succesvol project, beoordeeld vanuit het verminderen van de criminaliteit, waarbij het cellentekort vaak een knelpunt was. Omdat echter de oorzaak niet verdween - de verslaving - waren de daders 'draaideurklanten'. De daders werden maar korte tijd vastgezet, waarna ze vrij kwamen en weer gingen stelen.

Er zijn geen harde cijfers beschikbaar, maar deskundigen stellen dat de scene van harddrugverslaafden kleiner in omvang lijkt te zijn geworden. Vanuit de interviews wordt aangegeven dat de oorzaak ook kan zijn dat de groep minder in beeld is. De scene concentreerde zich tot voor kort vooral rondom de Doorstroomvoorziening (DSV). Tot 2015 was dit dag- en nachtopvang 't IJ^{xvi}. Als gevolg van de aanwezigheid van de harddrugverslaafden presenteerden zich daar ook dealende verslaafden en pushende dealers met overlast tot gevolg. Het was reden voor het opstarten van het project Valkenberg-Station (VAST). Met een projectmatige aanpak werd getracht de overlast van zowel dakloze harddrugs- als alcoholverslaafden in het gebied beheersbaar te houden. De opvang leidde weliswaar in de omliggende woonwijken tot minder overlast, maar leidde ook tot een concentratie van de verslaafden en daarmee gepaard gaande overlast rondom de opvangvoorziening. Het Crisis Onderzoek Team (COT) deed in 2009 onderzoek naar de drugsscenes in Breda en rapporteerde^{xvii} dat de situatie een constante alertheid vereiste om te voorkomen dat de omgeving van toen nog 't IJ een vrijplaats werd.

Harddrugs: relatief veel overlast

In het rapport 'Drugsscenes in Breda' van het Crisis Onderzoek Team (2009) werd geconcludeerd dat Breda in 2009 een omvangrijke klassieke junkscene had en veel harddruggebruik en –handel plaatsvond in het uitgaanscircuit van Breda. Het ging in het uitgaanscircuit niet alleen om cocaïne, maar ook om GHB en ecstasy. In het uitgaanscircuit werden drugs gepusht en er was aanwas van (jonge) gebruikers. Toen al werd opgemerkt dat harddruggebruik niet alleen frequent ten grondslag lag aan uitgaansgeweld, het verklaarde ook een substantieel deel van de veelvoorkomende criminaliteit in Breda. Een fors deel van de veelplegers die (kleine) vermogensdelicten pleegden waren verslaafd aan harddrugs.

Ook werd geconstateerd dat Breda daarnaast een minder zichtbare vorm van drugshandel kende: de georganiseerde misdaad die zich toelegde op productie. Een groot deel van de georganiseerde misdaad hield zich - onder meer - bezig met handel in verdovende middelen. Het betrof volgens de recherche voor het overgrote deel - ook - harddrugs. Dit gebeurde vaak in combinatie met softdrugs. De drugshandel liet zich geografisch niet gemakkelijk duiden. Het leeuwendeel van de productie van onder meer ecstasy en amfetaminen vond volgens de politie plaats in bedrijven en loodsen buiten de stad. Op die locaties viel die productie nu eenmaal beter af te schermen dan in een drukke en dichtbevolkte stad.

Er was bij gespecialiseerde politiemensen harde informatie voorhanden dat de regio Midden- en West-Brabant wat ecstasy productie betrof min of meer het epicentrum was van Nederland.

Sinds 2015 worden vanuit Breda en de regio meer passanten met een huisvestingprobleem en complexe problematiek, maar zonder verslaving ondergebracht in de DSV. Dit zorgde er echter voor dat deze personen werden ondergebracht in een locatie dichtbij het werkgebied van dealers. Dit belemmerde de hulpverlening aan deze kwetsbare personen. Aan de overlast gevende situatie rondom de DSV is een einde gemaakt door repressief optreden.

Gebruik van recreatieve drugs

Naast de scene van de notoire harddrugverslaafden is er het gebruik van recreatieve drugs. Vooral in het uitgaansleven en bij dansevenementen. Met name het gebruik van synthetische harddrugs is toegenomen. Ook het gebruik van recreatieve drugs kan tot verslaving leiden. Uit onderzoek^{xviii} blijkt dat de gemeente Breda een grootstedelijke problematiek kent vergelijkbaar met de grootste steden. Van de ondervraagden gaf 33% aan in de afgelopen 12 maanden in het uitgaansgebied drugs te hebben gebruikt. Bij deze jongeren ging het bij 20% om ecstasy, 12% cocaïne, 5,5% paddo's / truffels^{xix}, 4% speed, 2% GHB en 3.2% ket amine^{xx}. Ter vergelijking: landelijk was dit voor ecstasy 2,9% en voor cocaïne 2,4%. Bij een vijfde van de harddruggebruikers in het uitgaansgebied was sprake van multi-gebruik (meer dan één harddrug). Harddruggebruik al dan niet in combinatie met alcohol leidt soms tot excessief geweld door gebruikers in het uitgaansgebied. Bij evenementen doseren gebruikers de combinatie pillen en alcohol vaak beter of kiezen bewust voor de combinatie pillen met water.

Breda kent grote muziek c.q. dance evenementen. Met de realisatie van vrijetijdspark 'BreePark' is de verwachting dat de recreatieve drugs een prominentere rol gaat spelen in het harddrugdossier. Risicovolle evenementen zijn langdurige dansfeesten en underground feesten. Uit de interviews wordt door meerdere stakeholders bevestigd dat het gebruik van de recreatieve harddrugs in de samenleving in toenemende mate als acceptabel wordt beschouwd. Het gebruik van deze drugs is niet beperkt tot evenementen. Een zorgelijke tendens. Daarenboven blijken ouders soms geen idee te hebben wat hun kinderen gebruiken tijdens het uitgaan. Voorlichting aan ouders is daarom zeker zo belangrijk. Evenementen waar streng wordt gecontroleerd op alcohol (NX18) en drugs zien dat bezoekers de inname (en dan vooral van alcohol) verplaatsen naar buiten het evenemententerrein. Sommige organisatoren zetten interventieteams daarom ook al in de directe omgeving rondom het evenemententerrein in. Daarnaast bleek uit een handhavingsactie dat ook in sommige besloten uitgaansmilieus recreatieve harddrugs worden gebruikt. Doordat dit in zeer besloten kringen plaatsvindt is hier weinig zicht op.

Een andere relatief kleine groep recreatieve gebruikers van drugs vormt de harde kern aanhang in het voetbal. In 2007^{xxi} bleek al dat alcohol- en drugsgebruik een probleem was onder een deel van de harde kern supporters. Enkele hooligans dealden daarbij. Het ging hier vooral om cocaïnegebruik. In combinatie met alcohol is dit van invloed op het geweld dat hooligans plegen rondom wedstrijden. Na thuiswedstrijden werd en wordt in bepaalde vakken menig leeg pony pack^{xxii} gevonden. Het gebruik van harddrugs door leden van harde kern aanhangers speelt landelijk.

Gebruik van GHB

Een geheel eigen scene bestaat rondom het gebruik van GHB. Dit is een harddrug die door een relatief klein aantal mensen wordt gebruikt. In Breda gaf 0,1% van de jongeren aan ooit GHB te hebben gebruikt. Het is een product dat meestal thuis wordt geproduceerd. Het productieproces is echter gevaarlijk. Dat het in gesloten vriendenkringen plaatsvindt maakt de aanpak van de problematiek moeilijk. Er is weinig zicht op. Vanuit de hulpverlening wordt aangegeven dat Breda een flink aantal gebruikers van GHB telt. Ook gebruikers van speed gebruiken vaak (in kleine dosering) GHB om rustig te worden. Tijdens de interviews met de stakeholders werd in dit verband gewezen op het nieuwe fenomeen van het spuiten van speed. Het spuiten brengt weer andere risico's voor de volksgezondheid met zich dan alleen verslaving.

Thuisgebruikers

In de interviews is door meerdere stakeholders de stille problematiek benoemd van de thuisgebruikers. Deze groep komt niet in beeld via politie en justitie en doen veelal ook geen beroep op de hulpverlening. Speed en GHB bijvoorbeeld zijn goedkope drugs en ook de gebruikers van deze drugs komen vaak niet in beeld bij politie en justitie. De thuisgebruikers zijn een risicogroep die naar schatting groot is.

Gebruik van anabole steroïden

Er zijn verder signalen over het gebruik van anabole steroïden door klanten van sportscholen in Breda. Ook hierin wordt gehandeld. Soms door dezelfde personen die zich ook met (hard)drugs bezig houden.

Verkoop harddrugs

In 2015 vond bijna 10% van de Bredanaars dat overlast door drugsgebruik en/of –handel vaak voorkomt in de eigen buurt. Vier procent gaf aan vaak overlast te hebben gehad van drugsdealpanden in de buurt. Incidenteel werden dealpanden door de politie opgerold en gesloten, maar een compleet beeld op waar of vanuit welke woningen werd gedeald was er niet. Wel waren er deallocaties bekend, zoals rondom de Slingerweg. De personen die zich stelselmatig ophielden op de Slingerweg wisselden in samenstelling (20 – 25 personen gemiddeld). Mede als gevolg van detentie. Een aantal van deze pushende dealers stonden in het politiesysteem als vuurwapengevaarlijk, gewelddadig en/of als drugsgebruiker geregistreerd. De aanwezige dealers en gebruikers leidden tot onveiligheidsgevoelens bij personeel en bezoekers van de bedrijven rondom de Slingerweg. Ook waren er enkele aan drugs- en/of alcoholverslaafde straatprostituees. Een enkeling pleegde ook straatroven. Sommige bedrijven hadden om de overlast van deze aan drugsverslaafde straatprostituees en hun pooiers tegen te gaan particuliere beveiliging ingeschakeld voor de tijdstippen dat de werknemers aanvingen of eindigden met het werk. Verder waren er in de omgeving van de DSV aan alcohol- en/of drugsverslaafde zwervers van Poolse afkomst. Zoals hiervoor al gemeld is aan deze overlast een einde gemaakt.

Productie van harddrugs

Wat betreft de productie van harddrugs wordt onderscheid gemaakt tussen de harddrugs die worden geïmporteerd (zoals cocaïne en heroïne) en de synthetische harddrugs die hier worden geproduceerd (zoals LSD^{xxiii}, ecstasy/MDMA of amfetamine/speed). De smokkel van cocaïne gaat naar verluidt vooral via de havens van Rotterdam en Antwerpen maar er zijn ook indicaties voor een

voornamelijk rol van de haven van Vlissingen in onze regio. Zeeland wordt in dit verband een risicogebied genoemd. Breda e.o. lijkt een rol te spelen in het logistiek proces – m.n. over de weg – van de import van cocaïne. Wat betreft de verkoop wordt verder in onderzoeken melding gemaakt van handel via internet^{xxiv}.

In de Stadsscan 2011-2012^{xxv} werd de bestrijding van de drugcriminaliteit en drugsoverlast als één van de belangrijkste uitdagingen in het veiligheidsbeleid genoemd. Hieruit bleek dat de Bredase harddrugsmarkt (vooral cocaïne, heroïne en ecstasy) in handen was van een beperkt aantal familiaal georganiseerde groepen. Het ging om zo'n tien groepen afkomstig uit Breda en omgeving. De groepen hadden de lokale markt onderling verdeeld. Het ging om relatief kleine maar ook middelgrote handelaars. Ook werd de opkomst van GHB gesignaleerd. In een landelijke analyse door de politie in 2009 werden als grote producenten van synthetische drugs genoemd personen die oorspronkelijk afkomstig waren uit de woonwagengemeenschap in Zuid-Nederland en leden van Outlaw Motorcycle Gangs (OMG)^{xxvi}. Als gevolg van de productie wordt ook Breda en omgeving geconfronteerd met dumping van drugsafval.

Manifest schadefonds opruimen drugsafval

De burgemeester van de gemeente Horst aan de Maas heeft in 2015 de burgemeesters van alle gemeenten in de provincies Noord-Brabant en Zeeland opgeroepen een manifest te ondersteunen waarin werd opgeroepen tot een schadefonds opruimen drugsafval. Het manifest werd aangeboden tijdens een expertmeeting op 27 februari 2015 van de burgemeesters in de provincie Limburg. Aanleiding waren de vele dumpingen in de drie Zuidelijke provincies van afval van ecstasy laboratoria en hennepkwekerijen. Het jaar daarvoor was een soortgelijke oproep gedaan vanuit de provincie Noord-Brabant aan de minister van Veiligheid & Justitie. Initiatiefnemers toen waren burgemeester Jan Hamming en gedeputeerde Johan van Hout. De gemeente Breda heeft beide oproepen gesteund.

Betrokkenheid bij bestrijding georganiseerde criminaliteit

De bestuurlijke aanpak van de georganiseerde criminaliteit en de ondermijnende invloed daarvan op de maatschappij heeft de laatste jaren steeds meer aandacht gekregen. Ook mede door het ernstige geweld tussen concurrerende criminele verbanden (afrekeningen en ripdeals^{xxvii}) en de bedreigingen aan het adres van bestuurders. Er heeft zich geleidelijk een verharding voorgedaan in de drugshandel (gewelddelicten zoals liquidaties)^{xxviii}. Dit in weerwil van de traditie tot dan toe van criminele verbanden om niet op te willen vallen en potentiële conflicten met overleg op te lossen. Daarbij wijst de politie naar het voorbeeld van de 'raad van acht' zoals dat door OMG's was opgezet. Dit lijkt steeds minder het geval met als gevolg toenemende spanningen en geweld. Bij recente liquidaties in Nederland zijn er lijnen naar personen in Breda. Duidelijk is in ieder geval dat personen in onze stad bij deze harddrugshandel betrokken zijn en het daarmee gepaard gaande dodelijk geweld.

Geleidelijk lijkt de bestrijding van de drugscriminaliteit meer en meer een bestuurlijke aangelegenheid te worden in plaats van een justitiële. Bestuurlijk werd in de aanpak ingezet op een strenger handhavingsbeleid, (lokale en bovenlokale) integrale handhavingsacties, integriteitstoetsen bij vergunning- en subsidieaanvragen en in combinatie daarmee versterking van de eigen informatiepositie. Negatief effect is dat de criminele verbanden de intimiderende activiteiten nu juist meer richten op bestuurders en zouden proberen te infiltreren in de lokale politiek om invloed te kunnen uitoefenen op het lokaal bestuur. Het is zaak dat gemeenten zich daar van bewust zijn en zich tegen wapenen. Naïviteit werkt ondermijning in de hand.

Dilemma's

De handel in harddrugs leveren een groter risico op voor de volksgezondheid en vinden plaats in een criminel milieu. Reden waarom ten aanzien van harddrugs regulering niet aan de orde kan zijn. Waar het gebruik van harddrugs binnen grenzen wordt gedoogd, wordt repressief hard opgetreden tegen de verkoop en productie van harddrugs.

Al is het beleid gericht op het voorkomen c.q. ontmoedigen van het gebruik van harddrugs en wordt repressief opgetreden, realiteit is dat drugs toch worden gebruikt. Dat levert een paradox op. Daar waar harddrugs worden gebruikt, zijn betrokkenen volledig afhankelijk van het crimineel milieu en is er geen enkele controle op de veiligheid van het product. Naarmate de harddrugs en dan in het bijzonder de synthetische drugs gevaarlijker worden, moet de overheid zich er meer mee gaan bemoeien om gebruikers van deze producten te beschermen. Maar de vraag is of dit dan leidt tot normalisering? Het college betreurt het gebruik van drugs maar constateert dat het volledig uitbannen van drugs niet mogelijk is. Om deze reden wordt de nadruk gelegd op het bestrijden van risicovol drugsgebruik.

Daarbij worden synthetische drugs geproduceerd in eigen land. Nederland is inmiddels een belangrijke exporteur van deze harddrugs en rondom de handel is een omvangrijke criminele industrie ontstaan. Een criminele industrie die een ondermijnende werking heeft op de samenleving. In tegenstelling tot de hennep lijkt (nog) geen sprake van een democratisering^{xxix} van de criminaliteit. Maar uit de interviews met stakeholders blijkt deze tendens wel aanwezig waar het gaat om recreatieve drugs.

III. Strategische doelstellingen

In het Bestuursakkoord 'Focus op vooruitgang' is aangegeven het repressieve beleid ten aanzien van verkoop en productie moet worden voortgezet en wat betreft de gebruiker, omdat louter verbieden niet werkt, vooral de insteek van volksgezondheid moet worden gekozen.

In het Programma Veiligheid 2015 – 2018 is vanuit veiligheid als doel geformuleerd het zichtbaar terugdringen van de handel en overlast van soft- en harddrugs. Effect daarvan moet zijn dat burgers minder overlast ervaren in de directe woon- en werkomgeving als gevolg van de handel in drugs. Recente cijfers van het CBS (gegevens 2016) naar de ervaren drugsoverlast in 70.000+ gemeenten laten zien dat 3,5% van de inwoners in Breda aangaf veel overlast te ervaren. Dit was in eenzelfde onderzoek in 2013 nog 6,1%.

Het drugsbeleid op (hard-)drugs in Breda heeft de navolgende strategische doelstellingen:

1. Beschermen en bevorderen van de volksgezondheid
2. Beheersen van de overlast en onveiligheid
3. Bestrijden van de (georganiseerde) criminaliteit

Als we de algemene doelstellingen van het harddrugsbeleid willen realiseren moet worden gekeken naar de totale keten van de harddrugs. Want alle onderdelen van de keten zijn van belang om deze doelstellingen te realiseren. Het gaat dan om de keten van gebruik, verkoop en productie.

Beschermen volksgezondheid

Om de volksgezondheid te beschermen en te bevorderen worden de navolgende subdoelstellingen nagestreefd:

- Het ontmoedigen van het gebruik van harddrugs
- Het voorkomen van risicovol gebruik (combigebruik, overmatig gebruik en gebruik van te sterke producten)
- Het bestrijden van verslaving c.q. verslaafden helpen een enigszins kwalitatief acceptabel bestaan te kunnen leiden
- Het tegengaan van de verkoop van (hard)drugs (straathandel en dealpanden)
- Het bestrijden van drugslaboratoria
- Het bestrijden van drugsdumpingen

In het belang van de volksgezondheid wordt allereerst gestreefd naar het ontmoedigen van het gebruik van harddrugs. Mede met het reguleren van de verkoop van softdrugs (en op termijn mogelijk ook de teelt) wordt getracht de markten van soft- en harddrugs te scheiden en daarmee bij te dragen aan het voorkomen dat softdruggebruikers overstappen op harddrugs. Door de minister van VWS zijn gemeenten opgeroepen vooral in te zetten op drugspreventie.

Daar waar personen toch verslaafd zijn c.q. verslaafd dreigen te worden, wordt geïnvesteerd in zorg, opvang en resocialisatie. Hierbij moeten repressie en zorg hand in hand gaan. Vanuit het belang van volksgezondheid zijn er initiatieven om de meest hardnekkige verslaafden een veilige gebruiksomgeving te bieden in de vorm van gebruikersruimten waar het gebruik van harddrugs gedoogd wordt. Ook zijn er projecten met het onder toezicht verstrekken van methadon om de gebruikers uit de criminaliteit te halen en een enigszins normaal leven te laten leiden. Getracht wordt verslaafden uit 'het negatieve systeem' te trekken waar zij als kwetsbare personen door vaak meerdere problematieken in terecht zijn gekomen.

Daar waar recreatieve drugs worden gebruikt, wordt ingezet op het voorkomen van risicovol gebruik. Het gaat er om (potentiële) gebruikers van recreatieve drugs te wijzen op de risico's van combigebruik, het gevaar van oververhitting, de kans op verslaving en de risico's van vervuilde producten of nepproducten. Zoals vermeld bleek uit de interviews een tendens tot normalisatie van het recreatief gebruik van harddrugs. In dit verband is naar de toekomst toe benoemd de zorg dat er een generatie aankomt waarvan de ouders het recreatief gebruik van (hard)drugs als acceptabel beschouwen.

Ook wordt geattendeerd op de consequenties van excessief gebruik van harddrugs voor de spoedeisende hulp. Wekelijks worden door ambulances meerdere patiënten die harddrugs hebben gebruikt bij het ziekenhuis binnengebracht. Deze patiënten leggen een enorm tijdsbeslag op de capaciteit van de spoedeisende hulp^{xxx}. Gemiddeld is de spoedeisende hulp vier uur met één zo'n patiënt bezig. Dit personeel is dan niet beschikbaar voor andere spoedeisende gevallen die zich aandienen. Daarenboven vertonen deze patiënten soms gedrag waardoor het moeilijk is hen te behandelen en leidt dit voor het dienstdoende personeel tot een zware psychische belasting. Deze kant van de drugsproblematiek blijft vaak uit beeld, maar moet zeker benoemd worden. Dit nog los van de maatschappelijke kosten die hieraan verbonden zijn.

Gelet op de schadelijkheid van harddrugs wordt ingezet op het bestrijden van de verkoop en productie. De productieprocessen zijn gevaarlijk en leveren risico's op voor de volksgezondheid van niet alleen de daders maar ook omwonenden. Zoals aangegeven gaat de productie van synthetische drugs gepaard met de dumping van (chemisch) afval. Dit levert gevaar op voor het milieu door verontreiniging van de grond en het water en de volksgezondheid voor passanten.

Voorkomen overlast en onveiligheid

Om de overlast en onveiligheid te beheersen moeten de volgende (sub)doelstellingen worden nagestreefd:

- bestrijden overlastgedrag harddruggebruikers op straat en in of vanuit woningen
- bestrijden illegale verkoop (drugspanden en straathandel)
- bestrijden synthetische laboratoria

Waar sprake is van veelvuldig harddruggebruik veroorzaken de (verslaafde) gebruikers overlast (in of vanuit woningen en in de publieke ruimte) of plegen criminele handelingen. Corporaties, omwonenden en voorbijgangers worden hier mee geconfronteerd. Maar ook het gebruik van recreatieve harddrugs levert problemen op voor de openbare orde. De drempel om de orde te

verstoren wordt lager en de ordeverstoorers zijn niet aanspreekbaar, gewelddadig en ongevoeliger voor geweldstoepassing door de politie om een einde aan de ordeverstoring te maken.

De verkoop in harddrugs is volledig in handen van criminele verbanden. De handel op straat en vanuit (deal)panden levert overlast op voor de directe omgeving. Het komen en gaan van verslaafden en het rondhangen van verslaafden en dealers in combinatie met het gewelddadige karakter van de harddrugscene betekenen een ernstige aantasting van het woon- en leefklimaat aan in buurten. In dealpanden worden regelmatig (vuur)wapens aangetroffen.

Bestrijden (georganiseerde) criminaliteit

De (georganiseerde) criminaliteit wordt bestreden door het realiseren van de volgende (sub)doelstellingen:

- Bestrijden drugsdealers
- Bestrijden producenten synthetische laboratoria
- Bestrijden drugssmokkelaars
- Bestrijden facilitators productie
- Bestrijden witwassen

De productie van harddrugs is zoals gemeld deels gelegen in het buitenland (cocaïne, heroïne). De bestrijding daarvan en de smokkel naar Nederland is een internationale en landelijke aangelegenheid. Maar een belangrijk deel van de harddrugs wordt in eigen land geproduceerd. Het gaat dan om synthetische drugs die gemaakt worden in drugslabs. Het productieproces is gevaarlijk en levert grote risico's op voor de gezondheid en veiligheid voor de omgeving. Al verschillende keren zijn er doden gevallen bij het produceren van synthetische drugs. Synthetische drugslabs worden aangetroffen midden in woonwijken. Het gevaar voor de directe omgeving mag evident zijn.

IV. Interventies

Om de in het vorige hoofdstuk aangegeven (sub)doelstellingen te bereiken moet worden ingezet op het ontmoedigen van het gebruik van harddrugs en parallel daaraan het bestrijden van de illegale verkoop en productie. Wat betreft het gebruik van harddrugs gaat het alleen om interventies in de sfeer van preventie, repressie en zorg en bij de aanpak van de verkoop en productie om preventie en repressie. Regulering maakt nadrukkelijk geen deel uit van de aanpak. Bij gebruik wordt onderscheid gemaakt tussen de (incidentele) gebruikers van recreatieve drugs en drugsgebruikers met een (dreigende) verslavingsproblematiek.

5.1 Preventie

Verslavingspreventie behelst alle activiteiten die worden uitgevoerd om verslavingen bij mensen te voorkomen en als zodanig de problemen die een verslaving met zich meebrengt voor mensen en hun omgeving te voorkomen. Vanuit de interviews met de stakeholders is aangegeven dat preventie gericht moet zijn op de bredere problematiek van leefstijlen en niet uitsluitend op drugsgebruik. Het gaat ook om het interveniëren op vraagstukken zoals alcoholgebruik, gamen, gokken, onveilige seks, hoe omgaan met teleurstellingen en druk vanuit een groep. De navolgende vormen van preventie worden onderscheiden:

1. Universele preventie: voorlichting op scholen en aan ouders, campagnes etc., gericht op iedereen.
2. Selectieve preventie: gericht op individuen uit populaties met vergroot risico op drugsproblematieken, zoals bijv. hangjongeren of kinderen van (risico) verslaafde ouders.

3. Geïndiceerde preventie: gericht op doelgroep met indicatie op ontwikkeling van een verslaving (beginnende problematiek) zoals bijv. jongeren in hulpverleningstrajecten of bekend bij CJG en bezoekers dansfeesten.
4. Case finding: het ongevraagd zoeken naar personen op 'vindplaatsen' en hen hulp bieden. Het 'marginaliseringsproces' omkeren in een 'socialisatieproces'.
5. Harm reduction: beperking schade door druggebruik.

Door de stakeholders is tijdens de interviews gemeld dat in de preventie de grootste winst is te boeken in de selectieve en indicatieve preventie. Risicogroepen wat betreft drugsgebruik zijn bijvoorbeeld hangjongeren, thuisgebruikers en bezoekers van (bepaalde) dansfeesten.

A. Gebruik

Jongeren starten op jonge leeftijd met experimenteergedrag. Daarom moet, zoals vermeld in de nota over de herijking van het softdrugsbeleid, vroegtijdig met voorlichting over de risico's worden gestart. In dit verband wordt gewezen op 'local pass'. Dit is ontwikkeld met Europese subsidie en gestart in Breda. Vanuit dit initiatief wordt getracht in een expertgroep tijdig nieuwe trends in het gebruik van nieuwe genotmiddelen te signaleren en daarop interventies op te zetten. Een veelheid aan partners werken hierin samen zoals Novadic-Kentron, horeca, Amphia ziekenhuis, politie en druggebruikers. In dit kader wordt één keer per jaar een sessie georganiseerd met drugsdeskundigen.

De preventie richt zich op bredere vraagstukken waarvan drugsgebruik er één is. Voor de preventieve interventies kan gebruik worden gemaakt van het landelijk productenaanbod van Verslavingspreventie Nederland en van het reguliere aanbod van Novadic-Kentron. Dit aanbod is gericht op jongeren en hun ouders. In de prestatieafspraken met organisaties als Novadic-Kentron, GGD en CGJ zijn afspraken gemaakt over het geven van brede preventieve voorlichting. Gelet op causaal verband tussen schooluitval en middelengebruik zoeken zij daarbij ook actief de samenwerking met scholen.. Zo biedt de GGD in haar aanbod 'gezonde leefstijl' ook voorlichting over de gevolgen drugsgebruik, net zoals de Zorg AdviesTeams op scholen die aandacht schenken aan dit onderwerp. Vanuit de interviews is daarbij opgemerkt dat scholen maar een klein onderdeel zijn van de geïndiceerde preventie. Wat betreft het benaderen van jongeren is door de woningcorporaties geattendeerd op de optie via hun studentencomplexen jongeren te benaderen.

Zoals gemeld komt de groep thuisgebruikers vaak niet in beeld en vallen daardoor amper op in de cijfers. Het is een groep die weliswaar geen overlast veroorzaakt maar wel een belangrijke risicogroep vormt. Daarom is het vanuit het belang van volksgezondheid gewenst in de preventie meer aandacht aan deze groep te besteden. Ten aanzien van het vroegtijdig signaleren van een mogelijke problematiek en behoefte aan hulp geven de woningcorporaties aan dat de huismeesters van woningcorporaties mogelijk een signalerende functie kunnen vervullen^{xxxi}. Vanuit de stakeholders werd ook de suggestie gedaan de signaalfunctie van de consultatiebureaus op dit onderwerp te versterken door in de vragenlijsten bij huisbezoeken meer aandacht te besteden aan drugsgebruik. Nu is de focus daarin vooral op alcohol en roken. Bij signalen kan Novadic-Kentron worden ingeschakeld. Novadic-Kentron kan bijdragen aan het versterken van de signaalfunctie door het geven van trainingen aan huismeesters en CGJ-ers. Dergelijke trainingen zouden dan periodiek moeten worden herhaald.

Recreatieve drugs zijn niet 100% te weren op evenementen. Vanuit de invalshoek van de volksgezondheid is het daarom gewenst om bij bepaalde (dans)evenementen in de vergunningverlening daar rekening mee te houden. Door organisatoren bijvoorbeeld te verplichten om in overleg met Novadic-Kentron aan bezoekers voorlichting te geven over de risico's, goede instructies te geven aan het EHBO- en beveiligingspersoneel en inzet van op het juiste niveau opgeleid ambulancepersoneel. Hierbij kan worden aangesloten bij Celebrate Safe^{xxxii}. Op een enkel punt kan er spanning zijn, bijvoorbeeld tussen het bieden van gratis watertaps tegen oververhitting en

het commerciële belang van verkoop. Het testen van door bezoekers meegenomen 'drugs' tijdens een evenement heeft geen zin, zo hebben deskundigen tijdens de interviews aangegeven. Bezoeken aan dansevenementen worden meestal ver voor aanvang gepland en het is beter potentiële bezoekers – bijvoorbeeld via de site van het evenement - te verwijzen naar organisaties zoals Novadic-Kentron voor nadere informatie over de risico's van gebruik en als toch wordt gebruikt waar op te letten. Desgewenst kan bij deze contacten voorzien worden in het testen van aangekochte drugs.

Ten aanzien van de bijzondere problematiek met GHB is er het aanbod van de minister van VWS om een landelijk expertteam GHB te vormen dat regio's gaat ondersteunen waar deze problematiek vooral speelt. Doel daarvan is te komen tot maatwerk in de aanpak in deze regio's.

De horeca draagt graag bij aan het faciliteren van het informeren van het uitgaanspubliek over de gezondheidsrisico's waarbij dit zich zou moeten richten op het jonge publiek. Vanuit de deskundigen wordt aangegeven dat deze omgeving (tijdens de uitgaanstijden) zich niet leent voor het geven van voorlichting. Wel is het goed horecapersoneel te trainen in het herkennen van verslavingsproblematiek. Niet alleen van drugs maar ook van andere genotmiddelen zoals alcohol. De horeca geeft aan dat dit al deel uitmaakt van de opleiding cafébedrijf.

Tot slot zijn er patiënten die als gevolg van alcoholmisbruik of drugsgebruik terecht komen op de spoedeisende hulp. Dit is een groep die, om herhaling te voorkomen, in contact gebracht zou moeten worden met Novadic-Kentron voor preventie en of hulpverlening. Helaas is dat nu niet mogelijk door privacyregels. Novadic-Kentron heeft geen 24 uren crisisdienst meer waar de spoedeisende hulp een beroep op kan doen. Gelet op de druk die deze patiënten leggen op de beschikbare capaciteit is het gewenst te bezien of hier samen met het ziekenhuis en Novadic-Kentron een oplossing is te vinden. Mogelijk in samenspraak met de zorgverzekeraars.

B. Verkoop

Bij preventie ten aanzien van de verkoop gaat het primair om het voorkomen dat dealers toegang kunnen krijgen tot locaties en plaatsen waar zij (hard)drugs kunnen verkopen. Het gaat om maatregelen om de toegang voor dealers te bemoeilijken (toegangscntrole), optimaliseren van het toezicht om dealen te kunnen onderkennen (stewards, camera's, verlichting), potentiële deallocaties te voorkomen (afsluiten, verlichting, toezicht) en bekende dealers te weren (lokaalverboden, stadionverboden, aangifte doen).

Wat betreft de uitgaansgebied in het centrum zijn hierover afspraken gemaakt in het convenant 'Veilig Uitgaan' en wat betreft het stadion van NAC in het convenant 'Veilig Voetbal'. Maar ook het inzetten van instrumenten als de drank- en horecaverunning en de exploitatievergunning (woon- en leefklimaatregeling APV) in combinatie met een integriteittoets (bibob) kan bijdragen aan het voorkomen dat horecazaken worden gebruikt c.q. misbruikt om drugs vanuit te verkopen. Gelet op de wens tot deregulering is de werking van de woon- en leefklimaatregeling voor droge horecazaken beperkt tot door de burgemeester aangewezen kwetsbare gebieden. Nadeel is dat dit kan leiden tot verplaatsingseffecten. Wat betreft het dealen wordt gewezen op de omgeving van de Hoge Brug en de samenhang met de snordersproblematiek^{xxxiii}.

Waar in buurten overlast is van dealen worden onder leiding van de stadsmariniers afspraken gemaakt over te nemen preventieve maatregelen. Dit altijd in combinatie met repressieve maatregelen. Wat betreft de inzet van het instrument camera's daarbij wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid die de wijziging van artikel 151c Gemeentewet sinds kort biedt om gebieden aan te wijzen waar met mobiele camera's toezicht kan worden gehouden. Van deze camera's gaat een preventieve werking uit.

C. Productie

In de sfeer van preventie gaat het om het voorkomen dat burgers en organisaties al dan niet bewust (gaan) deelnemen aan de productie dan wel deze faciliteren. Dit door te informeren over de risico's en hoe zij al dan niet bewust of onbewust daarbij betrokken kunnen raken. Het gaat niet alleen om personen of bedrijven die bedrijfspanden beschikbaar stellen, maar ook om bedrijven en dienstverleners (zoals transportbedrijven en notarissen) die nodig zijn voor criminele verbanden om hun activiteiten op te zetten dan wel de winsten daarvan wit te wassen.

Er wordt al geïnvesteerd in bewustmaking van burgers en bedrijven maar dit is nu vooral gericht op de hennepcultuur. Het is zaak de synthetische drugs nadrukkelijker onder de aandacht te brengen. Vooral op risicolocaties zoals bedrijventerreinen en in agrarische gebieden. Dit vraagt gerichte voorlichtingscampagnes samen met de politie en brandweer. Bijvoorbeeld tijdens bijeenkomsten van de bedrijvenvereniging. Bij voorkeur in combinatie met de preventieve activiteiten die in het kader van de aanpak van softdrugs (hennepcultuur) worden opgezet. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van een door de politie ontwikkelde 'geurkaart' met de chemische lucht verbonden aan synthetische laboratoria.

5.2 Repressie

Er is weinig zicht op de exacte omvang van de handel in harddrugs maar uit wat wel bekend is blijkt dat de drugshandel omvangrijk is.

A. Gebruik

Wat betreft het gebruik wordt onderscheid gemaakt tussen de (incidentele) gebruikers van partydrugs en drugsgebruikers met een (dreigende) verslavingsproblematiek.

Notoire harddrugverslaafden

De notoire harddrugverslaafden maken deel uit van de veelplegers van vermogenscriminaliteit. In het kader van de WOS aanpak^{xxxiv} wordt een gerichte benadering van – voornamelijk - bekende woninginbrekers (het zogenaamde VIP-pen; Very Irritating Policing) toegepast die – naast andere maatregelen – effectief lijkt te zijn. Deze personen zijn in beeld bij de politie. Tevens wordt bij de plegers bekeken of een ISD-traject (Inrichting Stelselmatige Daders) mogelijk is waarmee een langere straf wordt gecombineerd met een actieve behandeling van de verslavingsproblematiek.

Daarnaast is er overlast in de publieke ruimte door dakloze alcohol- en harddrugverslaafden. Deze manifesteerde zich zoals gemeld vooral in en rondom het station, het Valkenbergpark en rondom de DSV. Om deze overlast beheersbaar te houden werd en wordt door een veelheid aan partijen projectmatig samengewerkt in het Valkenberg-Station project (VAST). Hoewel de overlast is afgenomen wordt de samenwerking voortgezet. Daarnaast is Breda alert op het ontstaan van nieuwe overlastlocaties – zoals rondom 'De Vliet'^{xxxv} - om daar – veelal onder aansturing van de stadsmarinier - snel op te interveniëren.

Vanuit de woningcorporaties wordt gewezen op een toenemende problematiek met woonoverlast als gevolg van huurders met een 'rugzakje'. Het gaat niet exclusief om personen die verslaafd zijn aan harddrugs, maar ook en vooral aan alcohol of om personen met een psychiatrische achtergrond. Met de keuze van beschermd wonen naar een bescherm thuis in combinatie met het toewijzingsbeleid (het zogenaamd passend toewijzen) komen meerdere bewoners met een problematiek in dezelfde buurt of wooncomplex terecht. Deze concentratie heeft geen positief effect. In de aanpak van deze overlast vormen vrijwilligheid, privacy regels en langdurige juridische procedures hindernissen voor de partners in de wijk om snel tot oplossingen te komen. Met de woningcorporaties worden in het kader van de Alliantie afspraken gemaakt om de leefbaarheid in buurten en wijken te verbeteren en meer differentiatie te bieden in de wijkopzet en bewoning. Op 1 juli 2017 is de Wet Aanpak

Woonoverlast (artikel 151d gemeentewet) in werking getreden. Daarin is de burgemeester bevoegdheden gegeven gedragsaanwijzingen te geven of als dat niet werkt de mogelijkheid een woning te sluiten. Het is een zwaar instrument waar om die reden de nodige voorwaarden aan zijn verbonden om te mogen inzetten. Eerst moeten andere minder ingrijpende middelen zijn ingezet. De aanpak van de woonoverlast vereist een intensieve samenwerking tussen de partners in de wijk en goede onderlinge afspraken. Omdat dit voor alle gemeenten geldt wordt bekeken of dit in regionaal verband nader is uit te werken.

Rondom de huisvesting in zelfstandige woningen als 'housing first'^{xxxvi} is voorzien in een netwerk om overlast te voorkomen. Tijdens de interviews gaven de stakeholders aan dat dit nu goed loopt en het zaak is de begeleiding op het huidige niveau te houden.

Recreatieve drugs

Tegen het bezit van (recreatieve) harddrugs wordt niet actief repressief opgetreden. Wel tegen verstoringen van de openbare orde door gebruikers (in het uitgaansgebied of bij evenementen) en dit met een combinatie van strafrecht en bestuursrechtelijke maatregelen (gebiedsverboden). Strafrechtelijk wordt gewerkt via de methodiek van 'Zo Snel Mogelijk'. De wijze waarop de burgemeester het instrument van gebiedsverboden inzet bij het weren van ordeverstoorders op basis van de APV of de Gemeentewet is vastgelegd in beleidsregels.

De politie werd in 2011 in het uitgaansleven geconfronteerd met arrestanten met een GHB verslaving. Dit plaatste de politie voor forse dilemma's bij het in bewaring stellen (zorg voor betrokkene versus handhaven rechtsorde). De politie heeft in 2011 afspraken^{xxxvii} gemaakt omtrent de spoedhulp bij psychische en sociaal-maatschappelijke patiënten (protocollen).

B. Verkoop

Straathandelaren worden primair strafrechtelijk aangepakt. In combinatie hiermee worden dealers geweerd van deallocaties met behulp van bestuursrechtelijke instrumenten zoals het opleggen van een gebiedsverbod op basis van of de APV of de Gemeentewet. Dit jaar zijn de beleidsregels aangescherpt om sneller op te kunnen treden tegen dealers. Al na een eerste overtreding wordt aan dealers een gebiedsverbod opgelegd. Het gebiedsverbod is al verschillende keren aangewend om straatdealers uit een omgeving te weren waar zij actief waren. Onder andere uit het VAST gebied en het horecaconcentratiegebied.

Zoals eerder aangegeven ontstond door het optreden tegen het dealen op de Slingerweg de kans op verplaatsing (verspreiding) van het dealen naar andere locaties. Om deze risico's te voorkomen c.q. daar snel op te kunnen anticiperen is onder leiding van een stadsmarinier een plan van aanpak opgesteld. In dit kader wordt gewerkt met de inzet van het straatteam SMO^{xxxviii} (preventie en zorg), verplaatsbare camera's, extra toezicht, opsporingsacties en het opleggen van bestuursrechtelijke gebiedsverboden aan dealers. Ook de vaste camera's in het park Valkenberg en in de Willemstraat blijken een waardevolle bijdrage aan de bestrijding van het dealen. De inzet in het stadspark en omgeving wordt voortzet zolang de situatie daarom vraagt. Binnen het kader van het VAST project wordt de gang van zaken gevolgd.

Waar na een strafrechtelijk onderzoek dealpanden worden opgerold door de politie wordt ingezet op zowel strafrechtelijke vervolging van de dealer, als op het bestuursrechtelijk sluiten van het dealpand. Bij harddrugs worden panden (ook als het een woning betreft) direct gesloten. Bij een huurhuis wordt de huurder door veel verhuurders uit de woning gezet. De aanpak is grotendeels gelijk met de aanpak van panden waar softdrugs worden aangetroffen (zoals hennepkwekerijen). Dezelfde partners zijn betrokken. Daarom is er vanuit het district 'De Baronie'^{xxxix} de wens geuit om bij de voortzetting van het regionaal hennepconvenant de informatie uitwisseling uit te breiden naar de aanpak van harddrugs.

De politie heeft een flexibel team opgezet op het niveau van het district. Hier werd ook al op gewezen in de nota herijking softdrugsbeleid. Dit team wordt flexibel ingezet op het opsporen van allerlei veiligheidsproblemen die daarom vragen. Onder andere op straathandel in drugs, de aanpak van dealadressen en 'patsertjes' die veelal het geld verdienen in de drugs. Dit team is operationeel. Daarnaast is o.l.v. de politie een operationeel casusoverleg op districtsniveau ingesteld om samen met partners (justitie, gemeenten en belastingdienst) concreet zich aandiende overlastlocaties op het terrein van hard- en softdrugs snel aan te kunnen pakken. Mede met inzet van voornoemd team.

Bij drugshandel is vaak sprake van wapengebruik en –bezit. Het gevaar voor de veiligheid van omwonenden en de politie mag evident zijn. Daarom wordt de aanwezigheid van vuurwapens bij eventuele sluitingen van drugspannen op basis van artikel 13b Opiumwet als een verzwarende omstandigheid aangemerkt. Dit zal in een volgende wijziging van de beleidsregels artikel 13b Opiumwet worden opgenomen. Daarbij wordt gezocht naar afstemming op regionaal niveau. Ook zal bij een volgende wijzigingsverordening voorgesteld worden in de APV een sluitingsbepaling op te nemen om effectiever op te kunnen treden tegen de problematiek van vuurwapens.

C. Productie (ondermijnende criminaliteit)

De bestrijding van de productie van synthetische drugs is onderdeel van de aanpak van de georganiseerde criminaliteit door de taskforce. De synthetische laboratoria worden niet alleen op bedrijventerreinen aangetroffen maar ook in woonwijken. Het opsporen van dergelijke laboratoria is een zaak van politie en justitie. De samenleving kan naar voorbeeld van de hennepaanpak beter betrokken worden bij het signaleren en melden van verdachte situaties. Het risico is vooral op bedrijventerreinen en in het agrarisch gebied. Hier werd al op ingegaan bij preventie productie.

Na het opsporen van dergelijke laboratoria wordt bij het aantreffen van harddrugs het lokaal waarin het laboratoria was ingericht bestuursrechtelijk gesloten. In beleidsregels artikel 13b Opiumwet is door de burgemeester aangegeven de duur waarvoor het lokaal wordt gesloten. Knelpunt is nog de situatie waarbij een synthetisch laboratorium in opbouw is of zelfs al helemaal is ingericht maar nog geen productie heeft plaatsgevonden en dus geen harddrugs aanwezig zijn. Dan is sluiting op basis van artikel 13b Opiumwet niet mogelijk. Het sluitingsartikel in de Woningwet biedt dan soms uitkomst. Een wijziging van de Opiumwet is in procedure waardoor de burgemeester ook kan sluiten bij voorbereidingshandelingen.

Om grondeigenaren financieel bij te staan bij het ruimen van gedumpte chemisch afval van synthetische labs is een waarborgfonds opgericht. Grondeigenaren kunnen een beroep doen op dit fonds voor de kosten van het ruimen. Het fonds wordt gevoed uit gelden van daders die veroordeeld worden voor betrokkenheid bij een drugsfab. Ook het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft geld vrijgemaakt voor het bestrijden en opruimen van gedumpte drugsafval.

De gemeenteraad heeft op 18 juni 2015 bij motie het college opgeroepen een onderzoek in te stellen naar de omvang en impact van georganiseerde criminaliteit in Breda en de ondermijnende effecten daarvan in onze gemeente. Naar aanleiding van deze motie werd al gemeld dat veel onderzoek is gedaan. Vanuit de gemeenteraad werd ter aanvulling gemeld de wens te hebben te komen tot een wetenschappelijk onderzoek naar de effecten in Breda ter ondersteuning van de meerjarige aanpak. Bij raadsbrief van 10 mei 2017 is door de burgemeester gemeld dat een onderzoek in het licht van alle al beschikbare informatie weinig meerwaarde heeft en dus daarvan wordt afgezien.

5.3 Zorg

A. Gebruik

De maatschappelijke kosten en overlast zijn groot bij verslavingen als ook de gezondheidsrisico's voor de verslaafden en afname van sociaal welzijn en maatschappelijk functioneren voor henzelf en hun omgeving. Zo lijkt harddrugverslaving een voorspeller van dakloosheid te zijn en alcoholverslaving van huiselijk geweld. Om deze redenen hebben de (centrumgemeenten) Breda en Bergen op Zoom de stap genomen om samen met de regiogemeenten te werken aan verslavingspreventie en verslavingszorg. In de oorspronkelijke leefomgeving van de dak- en thuisloze kunnen hulpbronnen gevonden worden, die bijdragen aan het voorkomen van dakloosheid, dan wel om terugval te vermijden. Omdat een deel van de daklozen uit de regio komt worden regiogemeenten betrokken om mee te werken aan de preventie-opgave. Een werkgroep van centrumgemeenten en een afvaardiging van enkele regiogemeenten uit beide regio's is eind 2016 gestart om:

- Met Novadic-Kentron ((en GGD West-Brabant) een quickscan te maken van verslaving in de regio (nulmeting rondom verslaving in regio west Brabant)
- Speerpunten preventieve- en zorg activiteiten te formuleren
- Te bepalen welke vormen van preventie het meest passen bij de speerpunten (per gemeente en gerelateerd aan de preventieopgave Stedelijk/Regionaal Kompas) en deze te implementeren.

Alhoewel dit is opgestart vanuit het doel om preventief te werken en dakloosheid te voorkomen / terug te dringen (aangezien verslaving een aanzienlijke factor is bij het ontstaan van dakloosheid) heeft deze aanpak een breder en hoger doel: preventie van verslavingen in brede zin. Hierbij wordt o.a. gefocust op jongeren en jongvolwassenen, doelgroepen waarbij de meeste winst in preventieve zin kan worden bereikt wanneer escalatie en problemen die kunnen ontstaan door (experimenteel) gebruik van alcohol, drugs, medicijnen, gokken, internetten en gamen vroegtijdig kan worden voorkomen.

Het lukt niet altijd om de problematiek rondom Bredase inwoners met een complexe problematiek, zoals psychiatrische comorbiditeit en problematiek op meerdere leefgebieden doeltreffend aan te pakken. Een aantal van hen veroorzaakt overlast en criminaliteit. Zij kunnen niet terecht in de bestaande voorzieningen, de ambulante hulpverlening biedt onvoldoende verlichting en de toepassing van het strafrecht is niet opportuun. Centraal Onthaal en het Veiligheidshuis zoeken nu samen met organisaties zoals GGZ uit waaraan het ontbreekt om een duurzame oplossing voor de problematiek van deze mensen te realiseren. Dit thema moet ingebracht worden aan de thematafel 'Breda vangt op', waar alle betrokken organisaties met elkaar afspraken maken en monitoren, die te maken hebben met de maatschappelijke opvang. Dit vraagstuk moet daarin worden geagendeerd zodat in zijn totaliteit kan worden bekeken welke oplossing geschikt is^{xi}. Hierbij is drang en dwang een optie.

Wat betreft de verslaafden die in aanraking komen met justitie^{xi} worden alle veelplegers (dus ook de verslaafde veelplegers) na aanhouding besproken op het veelplegersoverleg in het Veiligheidshuis. Daar wordt door de ketenpartners (justitieel en zorg) een gezamenlijk straf- en zorgscenario opgesteld voor de zitting. Rekening wordt gehouden met het delictgedrag, de problematiek, de hulpvraag van de veelpleger en de bereidheid om mee te werken aan een traject. Indien het een verslaafde veelpleger betreft waarvoor in het verleden al meerdere trajecten zijn ingezet die niet hebben geleid tot verandering in het gedrag, dan wordt toegewerkt naar een ISD-maatregel of zal worden gekozen voor afstraffen. Indien het een verslaafde veelpleger betreft die wel bereid is mee te werken dan zal verslavingszorg worden meegenomen in het advies voor de zitting. Dat kan in een justitieel kader (als bijzondere voorwaarde onder een voorwaardelijke straf) of in een vrijwillig kader. De verslavingszorg kan zowel een klinische als ambulante behandeling inhouden.

Bij de GHB gebruikers die in aanraking komen met justitie - een beperkt aantal veelplegers – wordt dezelfde weg bewandeld als hierboven omschreven. Het verschil is dat personen die GHB verslaafd zijn na aanhouding niet in een reguliere cel worden geplaatst maar in een GHB-cel op het politiebureau. Wanneer zij in bewaring of preventieve hechtenis gaan is dat doorgaans in Zwolle waar een speciale GHB-afdeling is in het huis van bewaring. Momenteel wordt ook voorzien in het opvangen en begeleiden van GHB verslaafde personen die tijdelijk onderdak in de DSV nodig hebben, onder andere door een personele training verzorgd door Novadic Kentron.

De populariteit van het drug GHB is niet groot meer en de aanwas is afgenomen, maar de groep die verslaafd is – vaak speed/GHB - wordt amper kleiner. Zodra een cliënt weer geconfronteerd wordt met voormalige gebruikspots of bevriende gebruikers is er terugval. Wil een traject kans op slagen hebben is opvang buiten de eigen regio een voorwaarde. Dit noodzaakt tot bovenlokale samenwerking. Zo ook een effectieve samenwerking tussen alle zorgcomponenten. Desondanks is er een groep speed/GHB gebruikers die niet zal afkicken. In het belang van volksgezondheid zal er een oplossing moeten worden gevonden voor deze groep.

V. Actieplan (schematisch)

De bestaande en nieuwe interventies in het vorige hoofdstuk zijn in onderstaand schema samengebracht en vormen een actieplan voor de herijkte aanpak van de harddrugproblematiek. De genoemde interventies (voortzetten interventie / **Intensivering, aanpassing of nieuwe interventie**) zullen daar waar nodig de komende tijd samen met partners verder worden uitgewerkt en uitgevoerd.

	Gebruik	Verkoop	Productie
Preventie	<ul style="list-style-type: none"> • Intensiveren voorlichtingscampagne 'Gezonde School en genotmiddelen' en 'Gezonde leefstijl' op scholen • Evalueren en op basis van uitkomst continueren inzet Zorg Advies Teams op scholen. • Opnemen van specifieke eisen gericht op risico's druggebruik zoals inzet preventieteams, verwijzingen via site naar info Novadic-Kentron en goede instructie EHBO in vergunningvoorschriften (bepaalde) dansfeesten • Signaleren nieuwe trends middels 'Local Pass'/ jaarlijks sessie met drugsdeskundigen om tijdig nieuwe trends te onderkennen ten behoeve van aanpak • Uitwerken van een gemeentelijke en regionale visie op verslavingspreventie- en zorg met daarin diverse actievoorstellen, in nauwe samenwerking met partners als Novadic Kentron, CJG en GGD. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bemoedigen verkoop van drugs door beperkende maatregelen (zoals portiers, camera's, huisregels en lokaalverboden): <ul style="list-style-type: none"> - in horeca in kader convenant 'Veilig Uitgaan' - In kader convenant 'Veilig Voetbal' - In voorschriften vergunning voor evenementen - Vergunningstelsel voor horeca met integriteit toetst (bibob) • In buurten met drugsoverlast preventief fysieke maatregelen (afsluiten steegjes, verlichting, meer (camera)toezicht) 	<ul style="list-style-type: none"> • Voorlichting over risico's (ongewild) faciliteren producenten op bedrijventerrein en in agrarisch gebied en (o.a. mede met behulp van geurkaarten).

	<ul style="list-style-type: none"> • Novadic Kentron heeft een voorlichtingsfilm over GHB, de risico's en de hulpverlening ervan. • Versterken vroegtijdig signaleren thuisgebruikers (trainen huismeesters, consultatiebureaus) • Straatteam SMO (24/7) • In samenspraak met Novadic-Kentron, Amphia en zorgverzekeraars bezien wat mogelijk is aan ontlasting spoedeisende hulp 		
Regulering	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Repressie	<ul style="list-style-type: none"> • Voortzetten projectmatige aanpak (dreigende) drugsoverlast via: <ul style="list-style-type: none"> - Valkenberg - Station (VAST) - beheergroep De Vliet • Strafrechtelijke aanpak van verslaafde veelplegers via WOS aanpak: <ul style="list-style-type: none"> - VIP en - ISD-traject • i.r.t. met voorgaande actiepunt: GHB cel politiebureau / GHB afdeling Huis van Bewaring • Inzet combinatie strafrecht en bestuursrechtelijke instrumenten (gebiedsverboden) tegen ordeverstoorers in uitgaansgebied en rondom voetbal • Afspraken maken met politie, corporatie en zorg over aanpak (ernstige) woonoverlast in relatie tot nieuwe bevoegdheden burgemeester Wet Aanpak Woonoverlast (art. 151d gemeentewet) • Afspraken maken met corporaties omtrent leefbaarheid in de wijk en voorkoming van concentratie aandachtsgroepen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Inzet flexteam politie tegen dealers en dealpanden met afstemming in operationeel casusoverleg district De Baronie • Bestrijden pushende dealers rondom DSV conform plan van aanpak (strafrecht gebiedsverboden, veiligheidsrisico gebied, camera toezicht) • Inzet civiele lokaalverboden (horeca) • Gebiedsverboden (bestuur en justitie) tegen dealers (o.a. in horeca, voetbal en evenementen). met handhaving door politie • Bestuursrechtelijk sluiten dealpanden (art. 13b Opiumwet). In combinatie hiermee informatie uitwisseling met partners versterken in regionaal drugsconvenant • Zwaarder strafrechtelijk en bestuursrechtelijk optreden bij vuurwapens i.r.t. ondermijning (vooral bij harddrugs) 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanpak (opsporen) ondermijnende criminaliteit in kader taskforce • Bestuursrechtelijk sluiten productielokalen op basis van artikel 13b Opiumwet Steunen lobby gemeenten om werking artikel 13b Opiumwet uit te beiden naar voorbereiding
Zorg	<ul style="list-style-type: none"> • Opvang dakloze(n) 	n.v.t.	n.v.t.

	<p>(waaronder) verslaafden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - DSV - De Vliet - Housing first • Hulp aan (verslaafde) veelplegers via veelplegersoverleg Veiligheidshuis (zorg- en strafscenario's zoals ISD maatregel) • Detentie GHB verslaafden via GHB cel en GHB afdeling Huis van Bewaring Zwolle • Gebruik maken van aanbod minister voor inzet landelijk expertteam GHB • Reguliere verslavingszorg en ambulante zorg • Met andere gemeenten regio's gezamenlijk: <ul style="list-style-type: none"> - opstellen quickscan van verslaving in de regio; - formuleren speerpunten preventieve en zorg activiteiten; - bepalen welke preventie best past bij deze speerpunten en deze implementeren - Er komt een gezamenlijke aanpak in de verslavingszorg 		
--	---	--	--

Deze notitie is opgesteld primair vanuit de invalshoek van veiligheid en valt deels samen met wat aan interventie wordt ondernomen in het kader van verslavingsbeleid. De hier aangehaalde interventies op preventie en zorg dienen daarom ook te worden opgenomen in het met omliggende gemeenten nog te ontwikkelen verslavingsbeleid. Er komt nog een gezamenlijke aanpak in de verslavingszorg.

Bijlage I   Lijst met afkortingen

APV	Algemene Plaatselijke Verordening Breda 2014
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
COT	Crisis Onderzoek Team
DRC	Drugs Related Crime
DSV	Doorstroomvoorziening
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GBL	Gamma-butyrolactone (precursor voor GHB))
GHB	Gammahydroboterzuur (synthetische harddrug)
HSD	Stichting Huisartsenposten
IMW	Instituut Maatschappelijk Werk
ISD	Inrichting Stelselmatige Daders
LSD	Lysergeenzuurdi-ethylamide (synthetische harddrug)
MDMA	methyleendioxymethamfetamine (werkbaar bestanddeel ecstasy)
MKA	Meldkamer Ambulancezorg
NAC	Noad Advendo Combinatie
OMG	Outlaw Motorcycle Gangs
VAST	Valkenberg – Station project
VIP	Very Irritating Policing
WOS	Woninginbraak – Overvallen – Straatroven
NPS	Nieuwe Psycho-actieve Stoffen

Eindnoten

- ⁱ *Beleidsvisie Drugspreventie, ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (november 2015)*
- ⁱⁱ *Ecstasy is een synthetische drug en komt voor in pil-, poeder- en kristalvorm. Het heeft als werkzaam bestanddeel MDMA (=methyleendioxyamfetamine).*
- ⁱⁱⁱ *De aanpak van de softdrugsproblematiek is in een aparte notitie 'Herijking softdrugsbeleid Breda' (november 2015) vastgelegd.*
- ^{iv} *In het drugsbeleid wordt het bezit voor eigen gebruik gedoogd. Het gaat daarbij bij harddrugs om maximaal 0,5 gram per persoon (of 5 ml).*
- ^v *Rapport 'Geen deuren, maar daden: Naar een nieuw Nederlands drugsbeleid', Adviescommissie Drugsbeleid (2010)*
- ^{vi} *NPS wordt gebruikt als verzamelterm voor stoffen met een psychoactieve werking die pas als drug op de consumenten-/gebruikersmarkt worden aangeboden en/of gebruikt. Veel NPS imiteren de werking van bestaande illegale drugs als cocaïne, amfetamine, ecstasy of cannabis. Doordat de chemische structuur van deze nieuwe stoffen afwijkt van de middelen waarvan de effecten worden nagebootst, ontstaan feitelijk nieuwe stoffen en deze vallen nog niet onder een wetgeving (Opiumwet). Sommige stoffen kunnen aanvankelijk als NPS gezien worden, maar vallen daar later weer buiten indien bijvoorbeeld de wettelijke status van het middel wijzigt (bron: meldpuntnd.nl)*
- ^{vii} *Hiermee wordt een groep drugs bedoeld die gebruikt worden op (dance/house) feesten en andere gelegenheden waarbij de gebruiker in een extatische sfeer komt. Voorbeelden van recreatieve drugs zijn speed (=amfetamine) en ecstasy (XTC).*
- ^{viii} *het narcosemiddel gammahydroboterzuur*
- ^{ix} *4 Fluoramfetamine*
- ^x *Gesprekken werden gevoerd aan de hand van de conceptversie van deze nota met Novadic-Kentron, GGD, GGZ Breburg, SMO, CJG, EH Amphia ziekenhuis, woningcorporaties Wonenbreburg, Laurentius en AlleeWonen, BOD Events, Showdriven*
- ^{xi} *Jaarbericht Nationale Drug Monitor 2015, Trimbos Instituut*
- ^{xii} *Europees Drugsrapport 2016*
- ^{xiii} *Europees Drugsrapport 2016*
- ^{xiv} *Omdat de import van bepaalde stoffen moeilijker is geworden zijn er conversielaboratoria waar bruikbare precursoren (uitgangsstof die als voorloper dient voor een andere stof) worden gemaakt voor de synthetische druglaboratoria. Het productieproces is goed georganiseerd naar specialismen (Rapport 'Synthetische drugs en precursoren: Criminaliteitsbeeldanalyse 2012, politie).*
- ^{xv} *Zie de brief van minister VWS aan Tweede Kamer van 3 november 2015 inzake Beleidsvisie Drugspreventie*
- ^{xvi} *Op de Slingerweg 90 was tot 2015 al 25 jaar 't IJ gevestigd. Hier werden vooral dakloze drugs en/of aan alcohol verslaafden ondergebracht vanuit de gemeente Breda opgevangen*
- ^{xvii} *Rapport 'Drugsscenes in de regio: Met het oog op de toekomst', juni 2009*
- ^{xviii} *Veldonderzoek alcohol- en druggebruik specifiek onder het uitgaanspubliek van 15 tot 25 jaar in Breda (Novadic-Kentron, februari 2014).*
- ^{xix} *Paddo's zijn paddenstoelsoorten die een hallucinogene en ook psychedelische werking hebben.*
- ^{xx} *Ketamine is een verdovingsmiddel dat in lage doseringen gebruikt kan worden als drugs.*
- ^{xxi} *Intraval en Novadic Kentron: "NAC supporters: Onderzoek naar middelengebruik en veiligheid", september 2007*
- ^{xxii} *Dit zijn vetvrije papiertjes waar drugs in bewaard kunnen worden.*
- ^{xxiii} *Lysergeenzuuri-ethylamide is een synthetisch partydrug. Vooral populair in de jaren '60 en '70 ('flower power' tijd).*
- ^{xxiv} *Onder andere in het Europees Drugsrapport 2016*
- ^{xxv} *Wetenschap een stads- en regioscan Brabantse gemeenten uitgevoerd. In aanvulling hierop werd een nadere studie verricht in Breda. De uitkomst was de Stadsscan 2011-2012.*
- ^{xxvi} *Dit zijn de motorclubs, waarvan de leden zich (verhoudingsgewijs veelvuldig) schuldig maken aan norm overschrijdend en crimineel gedrag. Landelijk worden hiertoe gerekend motorclubs zoals de Hells Angels, Mongols, Bandidos, Satudarah, Trailer Trash Travellers, No Surrender, Demons en Red Devils.*
- ^{xxvii} *Een 'ripdeal' is een criminele transactie waarbij een van de partijen beroofd wordt door de andere*
- ^{xxviii} *Rapport Criminaliteitsanalyse synthetische drugs en precursoren (politie, 2012)*
- ^{xxix} *Hiermee wordt bedoeld dat de drugs voor veel burgers zodanig geaccepteerd is dat de drempel om deze criminele industrie te faciliteren laag is. Burgers beseffen dan amper dat ze dan deel uitmaken van een zeer criminele industrie.*
- ^{xxx} *Ook patiënten uit het uitgaanscircuit waarbij sprake is van overmatig alcoholgebruik vormen een flinke belasting voor de spoedeisende hulp. Is sprake van minderjarigen worden ouders en kinderen altijd uitgenodigd voor een preventiegesprek bij Novadic-Kentron*
- ^{xxxi} *Als ook wat betreft andere problematieken.*

^{xxxii} Vanuit enkele stakeholders is gewezen naar het initiatief 'Celebrate Safe'. Een initiatief vanuit organisatoren van evenementen. De organisatoren die 'Celebrate Safe' ondersteunen zetten zich in voor het veilig bezoeken van evenementen en zijn zich er van bewust welke risico's dit met zich mee brengt. Zoals uitdroging, gebruik van alcohol en drugs. 'Celebrate Safe' is een platform met tips en betrouwbare informatie over bewust en veilig feesten.

^{xxxiii} Snorders zijn illegale taxi's

^{xxxiv} WOS staat voor woninginbraak-overvallen-straatroof

^{xxxv} 'De Vliet' is een voorziening voor beschermd wonen, waar mensen langduriger wonen

^{xxxvi} Hiermee wordt aan dak- of thuislozen een woonruimte geboden zonder vooraf behandelvoorwaarden af te spreken. Wel is een team van professionals betrokken bij het behouden van de woning. Het gaat om dak- of thuislozen die aan de rand van de maatschappij leven door hun meervoudige en veelal complexe problematiek. Psychiatrie staat hierbij voorop en niet verslaving.

^{xxxvii} Betrokkenen waren Stichting Huisartsenposten (HSD) West-Brabant, Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) cisisdienst, Instituut Maatschappelijk Werk (IMW)/ Novadic Kentron, GGD, Meld Kamer Ambulancezorg (MKA) en politie. Deze protocollen zijn nog steeds operationeel

^{xxxviii} Het straatteam SMO is er nadrukkelijk voor preventie en zorg en werkt op basis van een vertrouwensrelatie. Het team probeert een beeld te krijgen van de problematiek en in samenspraak met andere partners daarop te acteren

^{xxxix} Deel politie eenheid Zeeland West Brabant dat omvat de gemeenten Aalburg, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Oosterhout, Werkendam, Woudrichem en Zundert.

^{xl} Voorbeeld van zo'n voorziening is Domus. Dit is een beschermde woonvorm voor dak- en thuislozen die nergens anders terecht kunnen

^{xli} De overige verslaafden zijn aangewezen op de reguliere verslaafdenzorg (Novadic-Kentron) en ambulante zorg (IMW).